№ 43 Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 43 (135) Hod II. Wilnia, 29 maja 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Francuzy nia buduć u Sztokholmi.

27.V. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U zawaroci Witczeta i naabapeł Skarp krapczeła bajewaja rabota.

Front niamieckaho Naślednika: Francuzy czatyry razy daremna atakawali ŭzłatyje nami pazycii na pałudni ad Parni. Piaty szturm zmierkańniem adbit hetak sama. U Szampani, na zachodzi ad Siuipp, znaczny ahoń artyleryi.

---

26 maja zbity 15 samalotaŭ woraхоŭ. Parıczyk Foss zbiŭ swajho 30-ho woraha.

Uschodni teatr.

Biez nijakich wydatnych prypadkoŭ.

28 maja.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Miž Ipram i Armantjer, pry Illisz i naabapoł Skarp pry jasnaj pahodzi razwiwalisia wielmi wostryje artyleryjskije bitwy.

U paŭnoczy na zachodzi ad Witczeta adkinuty kontratakaj niekolki anhlickich rot. Miž Serize i Bilkur da samaj naczy trywali wostryje bitwy. Nowyje ataki anhliczan krywawa razbilisia ab uporstwo naszych wojsk.

Front niamieckaho Naślednika: U Szampani wiurtemberskije i tiuryngienskije pałki ŭziali bojkim szturmam niekolki warožych akopaŭ na poŭdni ad Moronwilje. Kontrataki worahoŭ, mieŭszych wialikije straty, adbity. My ŭziali 250 francuzoŭ i niekolki kulemiotaŭ.

Naszy latuny zbili 12 warožych samalotaŭ i 2 latuczyje szary.

Uschodni teatr:

Pałažeńnie biez pieramien.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 27.V. Italjanski teatr: Centr batalii byŭ uczora na pałudziennym kryle armii na Izonco. Na płoskahoryi Karst worahi niekolki razoŭ zbirali wializarnyje hramady wojsk dzieła nacisku. Miž Jamjano i moram bitwa pierasoŭwałasia ŭzad i ŭpiarod. Niekolki wiarszyn zmieniali kolki razoŭ swaich władaroŭ. Ale nienaruszyma i ćwiorda staić i tut front abaroncaŭ.

Ad 23 maja ŭziato na płoskahoryi Karst u pałon 250 italjanskich aficeroŭ i bolsz na 7000 sałdatoŭ. Ad paczatku dzieisiataj batalii na Izonco ŭziaty ŭ pałon bolsz na 13.000 nieranienych italjancoŭ.

PARYŽ (Hawas). Nacyonalnaja rada francuskaj sacyalistycznaj partyi sabrałosia siahońnia, kab zaćwiardzić pastanowu, szto niwodziu francuski socyalist nie atrymaje paruczeńnia być predstaŭnikam partyi u Sztokholmi.

PIECIARBURH (P.T.A.). 27.V. Zjezd aficeroŭ pierewahai 265 proci 246 hałasoŭ pryniaŭ rezoluciju, ŭ katoraj miž inszym haworycca:

«Uważajuczy, szto ratunak Baćkaŭszczyny wymahaje napruženńia ŭsich sił starany, zjezd pryzywaje ŭsich rasiejskich aficeroŭ padać bratniuju ruku rewalucyjnym sałdatam i rabotnikam, kab zhodliwa ŭmacawać zdabytuju rewalucijej wolu».

Razam s tym zjezd pryzywaje pamienionyje kłasy ŭ hetki ciažki czas zabycca ab swajej asabistaj karyści, padtrymać tymczasowy urad i pamah czy jamu upraŭlać staronkaj da sazywy ustanoŭczaho sejmu. Zjezd z radaściu prystaŭ u kancy na płykaz Kierenskaho ab nastupleńni.

PIECIARBURH. (P.T.A.). 27.V. Ministry-socyalisty Czernow, Skobielew i Cereteli prybyli siahońnia ŭ radu rab. i sałd. i zdali tamaka sprawu sa swajej czynnaści ad czasu pastupleńnia ŭ tymczasowy urad. Paśla hetaho rada biezmała ŭsiemi hałasami wyskazała swaju wieru pamienionym ministram i ŭsiamu tymczasowamu uradu.

PIECIARBURH. Kierenskij razam s francuskim ministram Toma prybyŭ na pałudzienna-zachodni front, dzie jaho spatkaŭ hłaŭnakamandujuczyj hetym frontam, hien. Brusiłow.

Minister-socyalist Skobielew pryniaŭ miejsco ŭ tymczasowym uradzi tolki s tej umowaj, szto metalurgicznyje zawody piarojduć na ŭłasnaść hasudarstwa.

PIECIARBURH. Wajenny minister Kierenskij akanczacielna zahadaŭ, kab aficeroŭ wybirali sałdaty.

22 maja maskoŭski wajenny okruh abjaŭlen na usilenym asadnym pałażeńni.

Rada rab. i sałd. prasiła asyhnoŭki 10 miljonaŭ rub. dzieła roznych palitycznych rabot.

PARYŽ. U piatnicu bastawali kala 25.000 rabotnic. Bajacca, szto zabastoŭka pierkalnieeca ŭ Lion, dzie ŭ wajennych szwalniach pracuje 25.000 rabotnic.

ROTTERDAM. Czleny anhlickai Nižniaj pałaty, trudawiki Torn i O'Grady, wiarnuŭszysia z Rasiei, apawiedajuć:

«Usiudy czuwać klicz: biez anneksij i biez kontrybucij! Rasieja nia choczе paddzieržać žadańnia zabrać Elzas i Lotarynhiju i wiarnuć straty Belhii. Socyal-demokratycznyje hazety adkryta zajaŭlajuć, szto armija zmuczena i staić pierad hoładam».

WIENA. Aŭstryjacka-wenhierskije hazety paczali 26 maja abhawarywać wajennyje mety monarchii. Treba damahacca poŭnaho zabaspieczeńnia wolnaho pławańnia u Adryatyckim mory i pa Dunaju. Łowczen, katory hroziŭ Adryatyckamu moru, nia može być addadzien. Nadzor nad Dunajem nia može dalej astawacca ŭ rukach serboŭ ci rumynoŭ. Aŭstryja nia može bolsz dapuskać warožych ekonomicznych fortaŭ kala swaich hranic. Adnak, ad hetkich zabaspieczeńnioŭ nacyonalnaje žyćcio serboŭ i rumynoŭ nie paciarpieło-by.

Wilnia, 29 maja 1917 h.

Chto dobra sam wiedaje, kudy jon idzie i czaho dabiwajecca, chto maje pierad saboj jasnuju puciawodnuju zorku, taho nie zwiaduć z darohi nijakije praszkody, nijakije prypadkowyje zdareńnia. A ŭ naszym žyćci takich prypadkowych zdareńnioŭ — bahata, i jany czasta hetkije jarkije, szto mohuć na moment zasłanić i samuju naszu metu.

Nieszta padobnaje bywaje s parachodam, katory pływie cieraz akian. Tysiaczy wiorst addzielajać adzin bierah wodnych abszaroŭ ad druhoha. Mahutnyje bury kidajuć parachod, jak szczepku; jaho zaliwajuć hustyje wializarnyje chwali, spawiwajuć hustyje, nieprawidnyje tumany. Ale na parachodzi jość k o m p a s, strełka katoraho zaŭsiody zwierniena ŭ adzin bok—pakazwaje poŭnacz, i z hetaj pryładaj maraki nikoli nie sabjucca s swajej pucіny.

Mnoha straszennych nawalnic pracieło nad narodam biełaruskim. Husty tuman ciemnaty spawiwaŭ jaho i nie dapuskaŭ da jaho pramieniaŭ sonca. Czužyncy zalili jaho ziamlu. Ale ŭ sercy naszaho narodu nie zatuchła iskra žyćcia, nia szczezło žadańnie woli. I hetaje žadańnie wyzwaleńnia jość nasz kompas, katory pakazwaje biełaruskamu hramadzianstwu darohu da naszaj mety: da wolnaho, niezaležnaho bytu rodnaho Kraju.

Szybka mieniajucca warunki žyćcia — asabliwa ŭ hetym czasi, kali hromy harmat ustresajuć asnowy suświetnaho ładu, kali niewiadoma, jak budzie zaŭtra wyhladać karta Europy. I my, kab nia zbicca z darohi, pawinny tym bolsz uhledacca na swaju metu, razumiejuczy, szto narod biełaruski tolki tady zdabudzie dla siabie lepszuju buduczynu, kali, nia hledziaczy na zmienu palitycznaj orjentacij, budzie i dalej dzieržacca swajej b i e ł a r u s k a j orjentacii.

Nowaja trybuna.

Kožnamu wiadoma, szto Polszczu ad Rasiei addzielajuć ziemli, na jakich žywuć biełarusy i ukraincy. Zdajecca, ŭžo praz adno tolki heta palityczny rozum pawinien byŭ by padkazać palakam, szto buduczyna i moc ich dziaržawy u znacznaj miery budzie zaležać ad taho, ci jany zdalejuć naładzić dobryje adnosiny z hetymi swaimi najbliżejszymi susiedziami, — tak sama, jak i z litwinami, praz ziemli katorych

prachodzić daroha s Polszczy da wolnaho mora. Dyk że nie: polskaja buržuazija, polskaje panstwo, katoryje zdaŭna prywykli wysysać usie soki sa swajho narodu, nawat i nie zadumywalisia ab tym, szto s tymi »mužyckimi« nacijami možna i treba tak ci siak zhawarycca! Palityka polskich kiraŭniczych kruhoŭ zaŭsiody hladzieła na nas, jak na biezhałosnuju massu — ciomnuju, nieświadomuju ani swajej nacyonalnaści ani swajej siły.

Usio było dobra, pakul naszy narodnyje massy papraŭdzi spali, pakul za ŭwieś nasz Kraj pramaŭlali polskije pany, jakije mieli tutaka najbolszuju ekonomicznuju i kulturnuju siłu. Ale stałosia toje, czaho jany nie spadziewalisia: miestowy rabotnik i mužyk-harotnik zbudzilisia ad wiekawiecznaho snu, i na ŭsim świeci hołas pracoŭnaho narodu zdabyŭ niezwyczajnuju moc i wahu. I ŭžo nia žmienia panoŭ, a wialikije hramady narodu pramaŭlajuć za siabie i za toj kraj, dzie jany žywuć.

Hetak adny za adnymi wystupali na suświetnuju arenu ukraincy, litwiny, a ŭreszci — biełarusy. A s taho momentu, jak jany padali swoj hołas, usie hordyje plany polskich panoŭ akazalisia zbudawanymi na łatuczym piasku... I ŭsio-ž taki, chacia stałosia heta niezadoŭha pierad ciapieraszniaj suświetnaj wajnoj, polskaje panstwo niczoha nie nawuczyłosia: zaśleplenaje wieraj u swaju moc i tworczyje siły swajho narodu, jano nia tolki nie zmianiło swajej palityki, a, naadwarot, abjawiło nieprymirymuju wajnu »mužyckim« narodam.

Jasna, jak Božy dzień, szto tyje »mužyckije« narody akazali ćwiordy adpor polskim zachwatnym apetytam. Mała taho: jak biełarusy, tak i ukraincy i litwiny zrazumieli duža dobra, szto ich-že ŭłasny interes wymahaje, kab jany dzieržalisia ŭsie razam, kab stwaryli krepkuju ścianu, jakoj nie zdalełi-by razbić ich worahi. I jany pajszli pa hetaj darczi jednaści, choć mnoha na joj było i dahetul jość kamieńnioŭ i ŭsielakich praszkod.

Ciapier asabliwy nacisk robiać palaki na tyje biełaruska-ukrainskije ziemli, jakije znahodziacca na ŭschodźi ad Polszczy. Heta tworyć nowuju asnowu dzieła biełaruska-ukrainskaj jednaści, i ŭsio, szto robicca ŭ naszych bratoŭ-toŭ ukraincoŭ, wielmi cikawić biełaruskaje hramadzianstwo.

U miežach niamieckaj okupacii biełarusy hraniczać z ukraincami ŭ pałudziennaj czaści Hrodzienszczyny. Ale ukraincy ŭrezywajucca ŭ mieży Polskaho Karaleŭstwa, zanimajuczy czaści Siedleckaj i Lublinskaj hubernij — tak zwanuju Chołmszczynu. Choć ukrainski narod szmat papiaredziŭ biełarusoŭ u swaim ruchu da nacyonalnaho adradžeńnia, adnak, u Chołmszczynie i u Hrodzienszczynie ukrainskaje nasialeńnie niejak adstało ad ahulna-ukrainskaho žyćcia. Pad ciažkim naciskam maskaloŭ i palakoŭ, addzielenyje ad usiaho swajho narodu puszczami i bałotami, žywuczy zdaloku ad Haliczyny, dzie ukraincy dajszli wolnaho žyćcia i skul u Rasiejskuju Ukrainu iszło ukrainskaje drukawanaje słowo i dumki ab wyzwaleńni, — ukraincy ŭ hetym kucie nie wyjaŭlali da aposznich czasoŭ samabytnaho žyćcia, nia mieli nawat niwodnaj ukrainskaj czasopisi. Dy hrodzienskije ukraincy žyli bolsz blizkim duchowym žyćciom z biełarusami, czym sa swaim narodam. Ale hrožba niawoli ŭ niezaležnaj szlachocka-panskaj Polszczy prymusiła da dzieła i hetu czaść ukrainskaho narodu. Hrožba heta budzić usie czynnyje siły, jakije paczynajuć hurtawacca i abdumywajuć sposaby zmahańnia za swaju wolu. I treba dumać, szto i adhetul padnimiecca žywy hołas pratestu proci anneksyjnych planoŭ Polszczy, — hołas, zhodliwy z jasna wyjaŭlenym hołasam biełarusoŭ.

I. Mieleszka.

U Wilni i wakolicach.

× **Biełaruski Klub.** S pryczyny rekwizycii dzieła wajennych patreb pamieszczeńnia Klubu pry Wilenskaj wul. 28, Biełaruski Klub pierebraŭsia na Sw. Jurski praspekt № 22, ŭ panadworku, ŭ byŭszaje pamieszczeńnie »Ruty«.

× **Ab biełaruskim teatry.** U wiadomym niamieckim žurnali »Über Land und Meer«, katory wychodzić u Sztutharci, d-r Fechter apisywaje teatralnaje žyćcio ŭ Wilni. Ab biełaruskim teatry jon, miž inszym, pisze:

»Biełaruski teatr maje najmacniejszyje korni ŭ charakternaści i oryhinalnaści zwyczajoŭ i abyczajoŭ sielanskaho bytu, u katorych jeszcze ciapier žywuć daŭnyje prawy i tradycii. Heta — cennaści, katoryje zasłužywajuć uważliwaści i paszany«.

× **Kurs biełaruskaj mowy.** U letnim semestry u Ŭrocłaŭskim uniwersytecі prafesar d-r Abicht czytaje dalej swoj kurs biełaruskaj mowy. U swaich lekcijach pr. Abicht razbiraje ciapier »Pieśni Žalby« Jakuba Kołasa.

× **Ab imia biełarusoŭ.** U niamieckaj mowi dahetul užywajucca dwa nazwańnia biełarusoŭ: »Weissrussen« i »Weissruthenen«. Adnak, u aposznim czasi pierewažywaŭszyj termin »Weissrussen« usio bolej ustupaje miejsco bolsz prawilnamu „Weissruthenen«, i, jak my czuli, treba spadziewacca, szto aposzni budzie pryznan za oficyalnaje imia biełarusoŭ.

× **Pahoda.** Paśla chałodnaj pahody nastupiła nieŭspadzieŭki haraczynia. Ŭ cieniu u aposznije dni temperatura dachodziła + 20°.

Dzieła dobraho ŭradžaju patrebny daždžy, bo ziemla — wielmi suchaja, i ad suszy mohuć papsawacca pasiewy.

× **Akružny sud.** Try niebaspiecznyje zładziei karoŭ: Klejzer, Rudsztejn i Gordon, katoryje krali karoŭ z abor, zasudženy: pierszy i druhi — na 1 h. i 9 mies. kožyn, a trejci — na 1 hod u wastroh.

× **Skoraja pomacz** ad 14 da 20 maja dadziena ŭ 78 prypadkach. Karetka wyjezdžała 54 razy.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 43 fen., pry kupli — 2 m. 47 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

Z USIAHO KRAJU.

Niamieckije srebnyje, nikiowyje i miednyje hroszy wywodziacca z užytku, i ich na dalej nia buduć prynimać pry wypłatach. U miežach Ober Ost u najbliżejszym czasi ich buduć mieniać u oficyalnych ustanowach na «niamieckije rubli».

DRUSKIENIKI. Kupańnia ŭ salonaj wadzie paczalisia tut 25 maja.

DOJLIDY. Sielanin T., na sienažać katoraho susiedzi pastajanna wyhaniali skacinu, nie znajszoŭ inszaj rady, kab pazbawicca niaproszenych haściej, i padpaliŭ swaju sienažać. Biełastockaja pažarnaja družyna zatuszyła pažar, a T. za nierazumny pastupak addali pad sud.

HRODNIA. 22 maja wilenskaja žydoŭskaja dramatycznaja družyna ihraje pjesu Szołoma Asza «Ziemlak» i Artura Sznіclera «Wiasielnaja ranica Anatola».

Kala Kraslan, Sakolskaho paw., uznialisia lasnyje pažary, ale, dziakujuczy starańniam žycharoŭ susiednich wiosak, ahoń byŭ zatuszen.

HRODNIA. Najwialikszy hetaho czasu muzyka — pijanist Szerwenka i bas Els dali tut kancert na 1 dzień Trojcy.

Kab wykarystać trupy skaciny, pry miestowaj bojni adkryt punkt, kudy možna addawać za płatu trupy ŭsielakaj žywiny.

PURSYCZY. U sielanina B. ukrali czornuju kabyłu. Slady wiaduć na Skidel.

BIEŁASTOK. Tutejszy žychar Izrael Ch. za patajny brawar zasudžen na 800 marak sztrafu.

KOŬNA. Zahadam hradanaczalnika na ŭsie wazy nakładajecca padatak: na parnyje panskije —50 mar., na adnakonnyje panskije — 25 mar., na łamawikoŭ — 20 abo 15 mar. i na sielanskije — 10 abo 5 mar.

Za prywod skaciny na rynak s kania i rahataj skaciny treba płacić 30 fen., a za drobnuju žywiołu — 20 fen.

JANOW. Tut iznoŭ ukrali kania.

LIBAWA. U tym tydni tut haścili 7 tureckich aficeroŭ, katoryje ahledali miesto.

NOWA-PIERAROSL, Suwalskaho paw. Za padbiwańnie narodu da praciŭleńnia ŭłaści i niedawańnia bulby adnaho tutejszaho sielanina zasudzili na dwa hady ŭ wastroh.

Rewolucija u Rasiei.

KOPENHAGA. Paśla ŭstupleńnia Tereszczenki na miejsco ministra zahranicznych spraŭ, jon paczaŭ pierehawory s prawicielstwami sajužnikoŭ i zajawiŭ im, szto ŭ rasiejskim narodzi panuje ahulnaje žadańnie mira. Rasieja adkidaje dumku ab separatnym miry s centralnymi dzieržawami, ale, z druhoha boku, jana nia može paddzieržywać ciapieraszniaj prahramy sajužnikoŭ, katoryje kirujucca da zawajewańnioŭ. Z hetaj pryczyny Rasieja trebuje zmieny umoŭ s sajužnikami.

ROTTERDAM. „Manchester Guardian“ danosić, szto Tereszczenko ŭ hutarcy z adnym karespandentam skazaŭ hetak:

„Kožnaja dumka ab separatnym miry — heta abida dla Rasiei i nowaho uradu. Nowaje ministerstwo — heta ministerstwo hramadzianskaj baspiecznaści. U uradowych kruhach panuje pierakonańnie, szto razam z umacawańniem frontu treba dabicca uhody s sajužnikami ab wajennych metach“.

SZTOKHOLM. Wiarnuŭszyjsia z Rasiei szwed drukuje ŭ „Aftenbladet“ pad zahałoŭkam „Rasieja — wassał Anhlii“ ważnyje wiedamaści ab pałažeńni ŭ Rasiei.

Usia hasudarstwiennaja maszyna Rasiei znachodzicca ŭ rukach anhliczan. Anhlickije kantrolnyje ŭłaści nia tolki wydajuć paszparty na wyjezd za hranicu, ale majuć kantrol nad usimi bolej-mieniej znacznymi wypłatami prawicielstwa. Z hodnych wiery krynic danosiać, szto miž Anhlijej i Japonijej zroblenaja umowa, zabaspieczywajuczaja ich interesy i pazyki, dadzienyje Rasiei. Sa zhodaj Anhlii i Japonija bytcym-to maje prawo zaniać Mandžuryju i ŭsiu uschodniuju Sibir, ale pawinna dać 300.000 dusz wojska dzieła ŭstanaŭleńnia ładu ŭ Rasiei. Wiestki ab zaniaćci Archangielska anhliczanami i Charbina — japoncami paćwierdžajucca. Anhlija i Japonija panujuć nad ważniejszymi punktami, jakije zwiazywajuć Rasieju z zahranicaj, i Rasieja znachodzicca ŭ poŭnaj ułaści hetych dźwiech dzieržaŭ. Nastrajeńnie rasiejskich narodnych mass wielmi warožaje da anhliczan i amerykancoŭ. Na frontach zabity rad anhlickich i japonskich aficeroŭ.

LUGANO. »Corr. d. Sera« danosić s Pieciarburha:

Na zjezdzi aficeroŭ amerykanski pasoł zajawiŭ, szto Ameryka staić za mir biez anneksij i kontrybucij.

SZTOKHOLM. Rasiejskaja cenzura pazwoliła hazetam drukawać celkom wajennyje apawieszczeńnia centralnych dzieržaŭ.

Da 15 maja ŭ paadzinokje ministerstwy pastupili žadańnia nacyonalnych kongressoŭ ustanawić 18 respublik u Europejskaj Rasiei i ŭ Sibiry.

PIECIARBURH. Rada ministroŭ zanimałasia pytańniem ab predstaŭnictwie ŭsich nacyonalnaściej na ustanoŭczym sejmi. Adnak, wyjaśniłosia, szto razwiazać jaho, zdawoliŭszy ŭsie nacyonalnaści, — wielmi trudna. Razwiazka budzie, zdajecca, takaja, szto predstaŭniki niekatorych nacyonalnaściej buduć mieć na ustanoŭczym sejmi tolki daradczy hołas.

Rasiejski kamitet dzieła spraŭ strawawańnia pastanawiŭ wydać adozwu da narodu, adznaczywajuczy niezwyczajnuju wahu pałažeńnia. Hramadzian Rasiei aściarehajuć, kab nia jezdzili u Maskwu, dzie s pryczyny niezwyczajna wialikaho czysła pryježdžych usie kwatery pierapoŭnieny i panuje straszennaja daražynia.

U pałacu hrafini Woroncowaj-Daszkowaj zasieła banda z 240 aružnych ludziej, katoryje nazywajuć siabie „dabrawolnymi abaroncami wolnaj Rasiei“. Kali padyjszła palicija, jany paczali strelać. Im predłažyli paddacca, ale jany admowilisia. Tady pałac akružyli z usich staron.

U Rostowie aresztawali naczalnika dywizii, hien. Maklejewa, za propahandu za stary ład. U Pałtawi za toje-ž samaje aresztawali naczalnika kadeckaho korpusu, hien. Klinkienberga. U Saratowie aresztawali całuju monarchistycznuju orhanizaciju pad kirunkam aficeroŭ i papoŭ. Tam-že znajszli mnoha praklamacij pad zahałoŭkam: „Dajcie nam cara i chleba!“ U Ryzie sałdaty zabili nažami hulaŭszaho hienerała Karpowa, katory kirawaŭ sałdackimi monarchistycznymi orhanizacijami.

LUGANO. U rasiejskim gabineci sidziać try krajnije socyalisty: Czernow, Cereteli i Skobielew. Ich klicz — heta mir biez anneksij.

U Pieciarburzi aresztawali haławu anarchistoŭ, niejkaho Bertolda, katory adkryŭ hazetu »Kommuna« i wioŭ propahandu za rewaluciju i klasowaje zmahańnie. Kažuć, szto jon — prowokator staroha ładu.

Kierenskij pawioz s saboj na front surowyje dyscyplinarnyje kary, adnak, wykluczajuczy karu śmierci.

PIECIARBURH. Na socyalistycznym zjezdzi ŭsiemi hałasami proci adnaho pryniata rezolucija, pawodłuh katoraj Skobielewa i Cereteli wostra sudziać za toje, szto jany ŭsrupili ŭ prawicielstwo, i nia liczać ich u radach socyaldemokracii.

Bolszaja czaść prowincyonalnych orhanizacij rady rab. i sałd. — proci nawiejszaj taktyki rady, katoraja paddzieržywaje koalicyjnaje ministerstwo. Može być, szto z hetaj pryczyny Skobielew i Cereteli wystupiać z uradu, a rada rab. i sałd. budzie pierastrojena.

Kierenskij zahadaŭ nahledać za staronnikami mira. Jany mohuć jechać na front tolki majuczy specyalnaje pazwaleńnie.

PIECIARBURH. Wośmy zjezd kadeckaj partyi pryniaŭ rezoluciju, ŭ katoraj haworycca:

«Kadeckaja partyja pierakonana, szto prynaležnaść jaje da uradu—najlepszaje zabaspieczeńnie ad kontrrewaluoii, i spadziajecca, szto ŭstupleńnie ŭ gabinet lewych paddzieržyć pawahu prawicielstwa i pałožyć kaniec nieprryjaźni miž uradam i staranoj».

SZTOKHOLM. Piecisrburskaja rada rab. i sałd. sazwała na 14 maja ŭ Pieciarburzi ahulny zjezd rabotnikoŭ, sałdatoŭ i sielan. Sprawy da razhladu: adnosiny da wajny, zmahańnie za mir, rewalucyjnaja demokracija i uradowaja ŭłaść, padhatoŭka konstytucyjnaho sejmu, pytańnie ab nacyonalnaściach Rasiei, ziamielnaja, rabotnickaja i sałdackaja sprawy, orhanizacija armii i strawawańnia jaje, finansowaja palityka, miejscowaje samaŭpraŭleńnie i wybary ŭsierasiejskaho kamitetu.

SZTOKHOLM. Zjezd predstaŭnikoŭ frontaŭ damahajecca konfiskacii mieńnia i ziamli, prynaležnych da manastyroŭ.

Oficyalnaje P.T.A. prynosić z usich hubernij wiestki ab anarchii ŭ ich.

MASKWA. Z usich kancoŭ Rasiei dachodziać wiestki, szto sielanie nia choczuć ždać z razwiazkaj ziamielnaj sprawy da sazywu ustanoŭczaho sejmu. Hramadzkije upraŭleńnia zabirajuć ziamlu i admaŭlajucca płacić za jaje.

„Russk. Inw.", hazeta hieneralnaho sztabu, žalicca na chaotyczny stan na rasiejskich czyhunkach, dzie kožyn dzień bywajuć katastrofy.

MASKWA. „Russk. Wied." danosiać, szto zjezd kupcoŭ i pramysłeńnikoŭ enerhiczna pratestuje proci prajektu zawiaści monopoliju zbožža ŭ Rasiei.

AMSTERDAM. Zjezd sałdackich deputatoŭ u Pieciarburzi razhledaŭ pytańnie ab nacyonalnych legionach. Uwažajuczy na patrebu jednaści armii, nacyonalnyje legiony pryznany niežadanymi, ale dapuskajucca nacyonalnyje legiony z dabrawolcaŭ.

HELSINGFORS. U druhim czytańni finlandzki sejm pryniaŭ prajekty zakonaŭ ab prawach rasiejskich paddanych u pramysłennaści i hramadzkim žyćci, dadaŭszy, szto hetyje prawy dajucca ŭsim rasiejskim paddanym biaz rožnicy wiery i nacii.

APARANDA. Kamisija paŭstancoŭ u Raŭmo pryniała pastanowu senatu ab tym, szto socyalistam dajecca 12 nowych miejsc u miestowaj dumie.

Z usiaho świetu.

WIEŃA. Uroczystaje adkryćcie impierataram aŭstryjackaho parlamentu adbudziecca 31 maja.

WIEŃA. U hetym tydni siudy pryjeduć niamieckije stats-sekretary Helfferich, Cymmermann i Redern dziela pierehaworaŭ ab tarhowych umowach miž Niamieczczynaj i Aŭstryjej.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

25.V. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: U zawaroci Witczeta i na paŭnocznym uschodzi ad Armantjer anhlickije družyny razwiedczykoŭ adbity sztykami. Na fronci Artua ahoń krapczeŭ. Kala Lensu ŭwarwaŭszyjesia ŭ naszy akopy anhliczanie wykinuty adtul kontratakaj.

Front niamieckaho Naślednika: Na poŭnaczy ad Kraonell, na zachodzi ad darohi Denis—Pont a Wer miejscowyje francuskije ataki adbity sa stratami.

Uczoraszni dzień kasztawaŭ woraham 10 samalotaŭ, zbitych u bitwach na pawietry i strełami z ziamli.

26.V. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Bitwy pry Loos skonczylisia tym, szto worahi zusim adkinuty. Uziaty pałonnyje i kulemioty.

Front niamieckaho Naślednika: Pry Szmen de Dam i na poŭdni ad Parni my zrabili ataku, katoraj szmat palepszyli naszy pazycii. Uziaty ŭ pałon 14 aficeroŭ i 530 sałdatoŭ, zdabyty 15 kulemiotaŭ i szmat aružža. Na zdabytych pazycijach my spatkali i adbili kontrataku woraboŭ.

U zachodniaj czaści Szampani silnyje francuskije ataki proci naszych pazycij na poŭdni i paŭdziennym uschodzi ad Norua, wiedzienyje paśla silnaj artyleryjskaj padhatoŭki, katoraja dachodziła da barabannaho ahnia, na fronci 4 kilometroŭ adbity sztykami i kontratakaj.

Adna z naszych latuczych eskadr abkidała bombami pałudziennaje ŭzbiarežže Anhlii, Duwr i Folkston.

U czyślenych bitwach na pawietry worahi utracili ŭczora 20 samalotaŭ, ad streloŭ z ziamli—1 samalot. Paruczyk Almenredern zbiŭ swaich 19-ho i 20 ho worahoŭ.

Uschodni teatr:

Miž Dźwinoj i Biarezinaj, na linii Złoczow—Tarnopol, u wakolicach Karpat i ŭ pahranicznych harach Mołdawii — žywiejszy, czym zwyczajna, ahoń artylerыi.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIEŃA. 24.V. Italjanski teatr: Uczora ad paŭdnia dziesiataja batalija na Izonco buszuje z niezwyczajnaj siłaj. Massy worahoŭ atakujuć na ŭsim fronci, 40 kilom. szyrokim, miž Pławaju i moram. Szmat dzie bitwy trywali i ŭ naczy. U wakolicach hary Kuk, kala Wodicy i proci Monte Santo worahi wiali ŭ boj swaje szturmowyje kołonny. Jany ŭsiudy adbity. Asabliwa wostraja bitwa iszła na płoskahoryi Karst. Pry Kostanjewicy, Fajti Hryb i da mora ataki worahoŭ iszli adna za adnej. Woraham udałosia zdabyć terytoryju tolki ŭ wakolicach Jamjano, dzie my byli prymuszeny adsunuć naszy wojski nazad na 1 kilom. Wa ŭsich inszych punktach my udzieržali ŭ swaich rukach usie pazycii.

WIENA. 25.V. Italjanski teatr. Machutny szturm italjancoŭ na fronci Izonco wyzwaŭ i ŭczora wostryje bitwy. Naszy wojski ustajali na miejscu. Usie naszy pazycii astalisia ŭ naszych rukach. 23 maja ŭziaty ŭ pałon 130 italjanskich aficeroŭ i 4500 sałdatoŭ. Uczora czysło ich znaczna ŭzrasło.

WIENA 18.V. Italjanski teatr: Wialikaja batalija na italjanskim teatry trywaje dalej. Asabliwa wostryje bitwy iszli ŭ wakolicach Pławy, Wodicy, Monte Santo i Gercu. Szturmy worahoŭ na ŭsim fronci złamalisia krywawa, niczoha nie dajszoŭszy. Na 15 dzień batalii na Izonco worahi znachodziacca hetak sama daloka ad swajej mety razarwać nasz front, jak i ŭ pierszy dzień.

Kala wajny.

SZTOKHOLM. «Socialdemokraten» danosić z Ameryki:

«Na zjezdzi soc.-dem. partyi ŭ S. Lui, ŭ siaredzinie krasawika, wielmi znacznaja bolszaść hałasoŭ była padadziena proci wajny».

WASZYNGTON. Złuczenyje Sztaty pazyczyli Anhlii ŭsiaho 400 miljonaŭ dollaroŭ, a Italii—100 miljonaŭ.

BERLIN (W.T.B.). Adna z naszych marskich latuczych eskadr u naczy z 23 na 24 maja atakawała London, Szyrnes, Harricz i Norricz. Usie latuczyje karabli wiarnulisia biez strat i szkod.

LUGANO. Italjanskije hazety piszuć, szto 24 maja minuli dwa hady ad wajennaho wystupleńnia Italii ŭ suświetnaj wajnie.

LUGAGNO. Porty Tarent i Palermo zaczyniеny s pryczyny niebaspieki ad min.

ROTTERDAM. Da 22 maja u spiskach Llojda pakazano 249 zatoplenych karabloŭ. Da 22 krasawika było pakazano tolki 210 zatoplenych karabloŭ.

LONDON. Na parachodzi «Retorik», zatoplenym niamieckaj padwodnaj łodkaj u kanali, było 100,000 tusz skaciny z Aŭstralii.

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

Jak zmahacca z myszámi i pacukami.

Pawodłuh sprawozdač, atrymanych u addzieli XII Ob. Ost, i pawodłuh ułasnaj praktyki, u zaniatych abszarach pierszaje miejsco pa liku zajmajuć myszy palawyje i žytniki; robiać jany wialikije asabliwa ŭ paŭnočnaj čašci zaniataho abšaru. Hetak u Kurlandii myšy zrabili szkody ŭ umałoci na 40% usiaho žniwa. Kab zniščyć dalejšuju niebaspieku ad hetych škodnikoŭ, u laboratoryi Ob. Ost, addzieł XII, pryhataŭlajucca sposaby «niszczeńnia», katoryje na žadańnie chutka wysyłacimuć ŭsim uradam.

Treba dumać, što wostraja zima i pawodka značna zmienšyli lik myšej, adnak niemała pierezimawało ich u świrnach, puniach, stahoch i druhich skrytkach, skul jany iznoŭ hroziać pałam. Dziela hetaho treba ciapier užo, jak maha, rabić usio, kab papiaredzić hetu niebaspieku ŭ časi razwićcia raślin u 1917 h.

Kab adroźnić hetych małych hryzunoŭ, najbolsz rasšyrenych u miežach Ob. Ost, apišem tut ważniejšyje ichnyje prymiety:

1. Skurka adnatonnaja, ciomna-šeraja, pad bruškom światlejšaja, daŭžynia wušej—1/3 daŭžyni haławy, chwost—daŭžyni tuława z haławoj, daŭžynia celaj myšy 19 cm.—damowaja myš.

2. Kažušok šera ciomnašery, daŭžynia wušej=1/3 daŭžyni haławy, chwost=1/5 daŭžyni tuława z haławoj, daŭžynia celaj myšy kala 15 cm.—myš palewaja.

3. Kažušok dwutonny, ciomna-šery i ciomna-žoŭty, žywatok biely, chwost karaciejšy ad tuława. daŭžynia wušej=1/2 daŭžyni haławy, daŭžynia celaj myšy kala 23 cm., zadnije nohi šmat pradoŭženy, ad čaho skačučyje ruchi—myš lesnaja.

4. Kažušok trochtonny, ciomna-čyrwony s čornym pajaskom uzdoŭž chrybta, žywatok biely, chwost karaciejšy ad tuława, daŭžynia celaj myszy 19 cm.—žytnica (Brandmaus).

5. Kažušok dwutonny, šery i ciomna-šery, žywot bieławaty, chwost karaciejšv ad tuława, daŭžynia wušej=1/4 daŭžyni haławy, ahulnaja daŭžynia kala 43 cm.—padaroźnaja myš.

Zmahańnie z hetymi škodnikami takoje: ahulnaho zniščeńnia možna daścihnuć tolki wyzwaŭšy zarazu miž źwierkami. Udajecca heta, zarażajučy myšej i pacukoŭ wiadomym leofleroŭskim tyfusam (L. T. B.). Paadzinokich źwiarkoŭ najlepš niščyć atrutaj.*) Ad wyzwanaj zarazy nia ŭsie źwiarki napeŭna mohuć zhinuć; dziela hetaho pašla masowaho zdychańnia myšej na tyfus astaŭšychsia treba wyniščyć s pomaččy atruty. Užywajuć tyfusowyje kultury, napuskajučy ŭ chleb abo ŭ bulbianyje kamy, katoryje kładuć u miejscoch, dzie treba zarazić. Užywańnie atruty: na myšej—zbožže impregnawanaje strychninaj, na pacukoŭ—fosfar u formie kanserwoŭ. Tyfusowyje kultury, strychnina i fosfar pry prawilnym užywańni dajuć dobry rezultat. Niščeńnie myšej zarazaj treba pačynać usiudy adnačasna, zanimajučy čym bolšyje abšary. Kali heta nia budzie zroblено ŭsiudy adnačaśnie, rezultat nia budzie pełny, bo źwiarki iznoŭ panachodziać z bliżejšych miejsc. Kultury tyfusu, atrutu treba wypisywać ad «Abteilung XII des Oberbefehlshabers Ost (Oberquartiermeister) Deutsche Feldpost» (cena za kožnuju pačku 1,25 mr.). Pry kožnaj pačcy znachodzicca apisańnie sposabu ŭžywańnia.

Užywać razam kultury tyfusu i atrutu najlepš u stadołach, stajniach, kleciach, stahoch, u katorych złoženy haspadarskija pradukty, i na paloch. U žyłych pamiaščeńniach, u akopach i inš., dzie žywuć ludzi, pa zahadu hłaŭnaho palewoha sanitara, treba užywać tolki atrutu.

Pryrodnyje worahi myšej: lisica, tchor, harnastaj, łaska, wožyk, krot, jastreb-myšełoŭ, sokał, sowy, warony i busły. I woś, naskolki pamientnyje źwiery i ptuški nia škodziać sielskaj haspadarcy, trebałob ich abierehać i nie strelać.

*) Užywańnie myšełowak u bolšym liku rekamendujecca tady, kali jany mohuć być naładženy prymityunym sposabam u siabie doma, bo fabryčnaho wyrabu možna dastać tolki u abraničenym liku. Palawyje myšełouki (trubawidnaj formy) wysyłaje firma Herz & Erlich in Breslau (cena za 100 štuk u 1914 hadu — 6 mrk.).

BERLIN (W.T.B.). Naszymi padwodnymi łodkami u paŭnocznych wodach zato pleno parachodaŭ 70.000 tonn jomkaściu. U Atlantyckim akiani, Anhlickim kanali i Paŭnocznym mory—19.200 tonn. U Paŭnocznym Ledawitym akiani—19,000 tonn.

Zjezd socyalistoŭ.

NJU-JORK. Stats-sekretar Lansing zajawiŭ, szto asobam, katoryje chacieli-by pajechać na sztokholmskuju socyalistycznuju konferenciju, nie daduć paszpartoŭ.

Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knihi, najlepiej prysłać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

I. Nawukowyje dastupnyje dla usich.

	Cena rub.	kp.
bis Jan Barszczeŭski, pierszy biełaruski piśmiennik. Biografičny narys R. Zemkewicza	—	20
Praktyčnyje rady ab harodnictwie	—	7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі	—	15
bis Cukier, W. Trojcy	—	3
bis Hutarki ab haspadarcy	—	3
bis Jak ratawać uzdutuju žywiołu	—	3
bis Jak baranicca ad chalery	—	1
bis Jak rabić dobryje ramowyje wulli	—	5
bis Ziamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii	—	3
bis Karotkaja historyja Biełarusi — Własta	—	60
Bł. Andrej Bobola mučynik	—	5
Pčalina—žywiołka małaja a karyści daje mnoha	—	30
Як багацеюць чэскіе селяне	—	10
Як выбіреподэпутетоў у Гас. Думу	—	3
Na darozi da nowaho žyćcia. A. Nowiny	—	20
Alkahol	—	2
Rady dla matak	—	3
Św. Jazafat Kuncewič	—	3
Našto biełarusam hazety	—	3
Kolki słoŭ ab dziawoczaj opratcy na Biełarusi	—	10

II. Powieści, apawiedańnia prozaj.

bis Hedali, E. Ožeško	—	6
bis Kazka ab wadzie	—	3
Архіп і Лявонка, — М. Горкаго	—	8
У дому лепей. — Новіча	—	4
„Маладая Беларусь“. Сэрыя I-я спытак 1-шы	1	—
„ „ „ „ спытак 2-гі	1	—
bis Zbornik „Našaj Niwy“ № 1	—	15
bis Zbornik „Našaj Niwy“ № 2	—	20
Амэрыканец — А. Новіча	—	10
Бярозка і др. — Ядвігіна III.	—	5
Беларускіе казкі	—	5
Хлапбартава пакута, Амфітэатрова	—	5
Апаведаньня — Тараса Гушчы	—	10
Abrazki—Zmitraka Biaduli	—	15
„Маладая Беларусь“. Сэр. 1-шая. Спытак 3	1	—
Калядная пісанка 1913 г.	—	10
Нёмнаў дар —Тараса Гушчы	—	6
Тоўстае палена—Тараса Гушчы	—	5
Апавяданьня — Галубка	—	6
Праклёнышы — Л. Гвозда	—	6
Аб чым шапацелі лісьця.		
Strażnik.—Sciopki Biryło	—	10
Wasilki. Zbornik apawiedańnioŭ Jadwihina Š.	—	30
Rodnyje zjawy. Zbornik apawiedańnioŭ T. Hušču	—	60
Nia ŭsio-ž razam jahomości—Apawiedańnie Losika	—	5
Syhnał. Apawiedańnie Haršyna	—	5
Jakim biazdolny. Pietry Biełarusa	—	10
Ruń. Zbornik apawiedańnioŭ Maksima Hareckaho	—	40
Wialikodnaja pisanka. Zbornik	—	30

III. Wierszy.

Вязанка, Я. Лучыны	—	4
bis Taras na Parnasie	—	5
Дзед Завала, Ядвіг'на III	—	5
Адвечная песьня, вбраз у XII зьявах Я. Купалы	—	20
Песьні жальбы, Якуба Коласа	—	30
Hušlar, zbornik wieršoŭ J. Kupały	—	50
Кацярына. Т. Шэвчэнка	—	10
Жалейка. Зборнік вершоў, Я. Купалы	—	50
Pan Tadeuš, A. Mickiewiča, pierek. Marcinkiewiča	—	25
Hapon, apowieść Marcinkiewiča	—	15
Wiečarnicy, apowieść Marcinkiewiča	—	15
Ščeroŭskije dažynki, Kupała, Marcinkiewiča	—	20
Dudka biełaruskaja, M. Buračka	—	15
Batrak. Jak Jurka zabahacieŭ.—Jakuba Kołasa	—	10
Ješ ni — Ciški Hartnaho	—	15
Сон на кургане—Янкі Купалы	—	50
Čužyk Biełaruski, Haljaša Leŭčyka	—	30
Шляхам Жыцьця—Я. Купалы. с партретам аўтора	1	25
Вянок, зборнік вершоў М. Багдановіча	—	50
Apawiedańnia i legiendy wieršam	—	25
Kantyčka. Biez aprawy 10 k., u aprawie	—	15
Прапаў чалавек і др.—Якуба Коласа	—	5
Z rodnaho zahonu — A. Ziaziuli	—	6
Kurhannaja kwietka. Zbornik paezii K. Bułło	—	25

IV. Biełaruskije teatralnyje twory.

Хам. Абраз у 4-х дзеях, Э. Ожешко	—	70
Сватаньне. Жарт у 1-й дзеі, А. Чэхова	—	25
Мядзведзь. Жарт у 1-й дзеі, А. Чэхова	—	30
Міхалка. Камэдыя у 1 дзеі	—	35
На рэвізіі. Абраз у 1 дзеі Кропіўніцкаго	—	35
Пашыліся ў дурні. Жарт Кропіўніцкаго у 3 дзеях	—	60
Як яны жаніліся. Жарт у 1 дзеі Валодзькаго	—	30
„Паўлінка“, камэдыя у 2 дзеях Я. Купалы	—	75
Snatworny Mak. Scena dla dziciaczych ieatroŭ	—	10
Betlejka	—	5

V. Biełaruskije muzykalnyje twory.

Беларускі песени з нотамі	—	15
Biełaruskije pieśni z notami. I časć. Sabraŭ A. Hryniewič	—	30
Biełaruskije pieśni z notami. II časć. Sabraŭ A. Hryniewič i A. Ziaziula	—	25
Беларускіе песьні разложэные на 4 галасы; адна песьня у 4 галасох 10 к., кожны голас	—	3
Чамуж мне ня пець. Ой ляцелі гусі. Дый кудыж ты. Ой пайду я лугам. Ды ўжо сонейка.		
bis A chto tam idzie? J. Kupały, muz. Rohoŭskaho	—	10

VI. Hadawiki.

Nasza Niwa 1906 hodu . 1 r. — k. Nasza Niwa 1910 hodu . 3 r. — k.
„ „ 1907 „ . 15 „ — „ „ „ 1911 „ . 3 „ — „
„ „ 1908 „ . 5 „ — „ „ „ 1912 „ . 5 „ — „
„ „ 1909 „ . 3 „ — „ „ „ 1913 „ . 3 „ — „

Kalendary 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 h. pa 15 k., 1915 h. 20 k., 1916 h. pa 15 k., 1917 h. pa 20 k.

Wilnia, Zawalnaja 7. Biełaruskaja Kniharnia.

Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej